

Organisatieonderdeel Korpsstaf
Team Juridische
Zaken

Behandeld door

Functie Juridisch adviseur

Bezoekadres Nieuwe Uitleg 1
2514 BP Den Haag

Telefoon

E-mail

Ons kenmerk **2018-0023051**

Uw kenmerk 2254685

Datum 12 juni 2018

Bijlage(n) 0

Pagina 1/3

Minister voor Rechtsbescherming
t.a.v. Directeur Wetgeving en Juridische Zaken,
mevr. A.G. van Dijk
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

VERZONDEN 08 JUNI 2018

Onderwerp Consultatieadvies concept wetsvoorstel detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling

Geachte heer Dekker,

Aanleiding

Bij brief van 1 mei 2018, kenmerk 2254685, heeft u de politie gevraagd te adviseren over het 'Conceptwetsvoorstel wijziging regelingen inzake detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling'. Bij brief van 17 januari 2018 heb ik in mijn advies behorend bij het initiatiefwetsvoorstel van de heer Van der Staaij (SGP) - inhoudende dat de regelgeving omtrent de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt afgeschaft en de voorwaardelijke veroordeling wordt aangepast – aangegeven te willen wachten met advisering tot het kabinet (zoals aangekondigd in het regeerakkoord) met een wetsvoorstel op dit onderwerp zou komen. Derhalve maak ik nu graag van de gelegenheid gebruik mijn reactie te geven.

Inhoud wetsvoorstel

Met belangstelling heb ik kennis genomen van het concept wetsvoorstel inzake 'detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling'. In het concept wetsvoorstel wordt de persoonsgerichte aanpak – met meer nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de gedetineerde en zijn gedrag – van een wettelijke basis voorzien. Het huidige systeem waarbij automatisch verlop wordt toegekend wordt vervangen door een systeem waarbij per gedetineerde wordt bekeken voor welke verlopsoorten hij in aanmerking komt en waarbij verlop steeds uitdrukkelijk verbonden is aan een re-integratiedoel. In de tweede plaats komen veroordeelden niet meer van rechtswege in aanmerking voor voorwaardelijke invrijheidstelling, maar vindt hieromtrent een individuele beslissing plaats inclusief de bij toekenning op te leggen voorwaarden. De periode van voorwaardelijke invrijheidstelling blijft gehandhaafd op maximaal een derde van de opgelegde straf, echter met een maximum van twee jaar. Het penitentiair programma wordt gereserveerd voor niet v.i.-waardige straffen. Ten slotte worden enkele voorstellen gedaan die moeten bijdragen aan een succesvolle re-integratie (waaronder nazorg) en het uitwisselen van informatie met gemeenten.

Omstreden voorstel

Het concept wetsvoorstel leidde – na bekendmaking – al snel tot veel en verschillende reacties.¹ Zowel voor- als tegenstanders van het voorstel lieten van

¹ Zie onder meer de peiling van de Volkskrant (1 mei 2018) onder enkele politici, wetenschappers en relevante betrokkenen (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/peiling-moeten-criminelen-minder-snel-vervroegd-vrijkomen-~b7f80a50/>). Een kritische geluid van bijvoorbeeld advocaat Flokstra is te lezen in zijn blog 'De voorwaardelijke invrijheidstelling onder vuur' (<https://www.sdu.nl/blog/de-voorwaardelijke-invrijheidstelling-onder-vuur.html>). Het merendeel van de politieke partijen lijkt

zich horen. De voorstanders lijken voornamelijk positief te staan tegen het voornemen om de periode van voorwaardelijke invrijheidstelling te maximaleren op twee jaar. De tegenstanders vragen zich onder meer af of twee jaar voldoende is om een gedetineerde te laten resocialiseren en voor te bereiden op terugkeer in de maatschappij. Tevens voorspellen zij dat rechters in hun vonnis rekening zullen houden met het nieuwe systeem waardoor veroordeelden niet per se langer gedetineerd zullen blijven en voorstanders van lange(re) straffen bedrogen uit zullen komen.

(Uitvoerings)consequenties voor de politie

Dit concept wetsvoorstel is aangekondigd in het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' (2017). Er zijn zowel voor- als tegenstanders en het voorstel heeft raakvlakken met de meer juridisch-ethische en criminologische elementen van 'het straffen van daders'. Ik beperk mij in mijn consultatiereactie tot de (uitvoerings)consequenties voor de politie organisatie.

De uitvoering van het concept wetsvoorstel voor wat betreft detentiefasering en de voorwaardelijke invrijheidstelling ligt primair bij organisaties als de DJI, het OM en Reclassering Nederland. De consequenties voor de politie schat ik vooralsnog in als beperkt. Mocht de uitwerking van het voorstel ertoe leiden dat (nog) meer gebruik wordt gemaakt van bijzondere voorwaarden zoals een enkelband of een meldplicht, dan zal daar extra werk voor de politie uit voortvloeien. Zo dienen veroordeelden die hun enkelband hebben doorgeknipt opgespoord te worden. Aan de meldplicht wordt veelal voldaan door melding (registratie) aan een politiebureau. De omvang van de toename van werkzaamheden is op dit moment niet in fte's of kosten deugdelijk in te schatten, maar blijft mogelijk beperkt.

Lopende onderzoeken in relatie tot reactietermijn

Op het moment van schrijven zijn er twee onderzoeken die van invloed kunnen zijn op het advies over het concept wetsvoorstel. Ten eerste loopt op dit moment het WODC-onderzoek "Evaluatie Wet Justitiële Voorwaarden" en daarnaast doet de Erasmus-Universiteit Rotterdam onderzoek naar de voorwaardelijke invrijheidstelling. Het WODC-onderzoek richt zich op de huidige regeling van de voorwaardelijke veroordeling en de regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling die op 1 april 2012 in werking zijn getreden. Het evaluatieonderzoek beziet onder meer of een van de doelstellingen is bereikt, namelijk of de regelingen een geschikt juridisch kader creëren voor een persoonsgerichte benadering van veroordeelden. Dit onderzoek is op het moment van schrijven nog niet afgerond.

De bevindingen van het 'Erasmus-onderzoek' zijn zeer recent² openbaar geworden en daardoor is er voor de politie onvoldoende tijd om die te bestuderen en te betrekken bij dit advies dat, met een verkorte reactietermijn, op 12 juni dient te worden ingediend. Zoals opgemerkt beperk ik mij in dit advies tot de uitvoerings(consequenties), maar ik hecht er aan op te merken dat beide onderzoeken wellicht waardevolle conclusies bevatten die het waard zijn in dit wetsvoorstel in te passen. De snelheid van dit proces bood die gelegenheid helaas niet in deze fase.

voorstander te zijn van het beperken van de vervroegde invrijheidstelling en komt daarmee tegemoet aan maatschappelijke kritiek op het huidige stelsel. Een voorbeeld van die kritiek is het landelijk protest tegen de vervroegde vrijlating van Volkert van der Graaf (<http://onafhankelijkdelft.nl/vergeet-hem-niet-die-ons-de-weg-wees/>).

² Op dinsdag 5 juni 2018 is het rapport 'De praktijk van de voorwaardelijke invrijheidstelling in relatie tot speciale preventie en re-integratie' aangeboden aan de Tweede Kamer en door mij in goede orde ontvangen.

Datum 12 juni 2018
Onderwerp Consultatieadvies concept
wetsvoorstel detentiefasering en
voorwaardelijke invrijheidstelling
Pagina 3/3

Advies

Gelet op het bovenstaande adviseer ik voor wat betreft de (uitvoerings)consequenties voor de politie neutraal over het door u ter advisering aangeboden concept wetsvoorstel.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

drs. E.S.M. Akerboom
korpschef